

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Кафедра педагогіки

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Спеціальність А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність А4.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне
мистецтво)
галузі знань А Освіта

Програму складено відповідно до Положення про практику здобувачів вищої освіти в Бердянському державному педагогічному університеті від 28.12.2023 року № 9/3.10

Розробники – К. КОВАЛЬ, Н. ЩЕРБАКОВА

Рецензент: кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри початкової освіти Лада ЧЕМОНИНА.

Програму практики обговорено та затверджено на засіданні кафедри педагогіки, протокол № 1 від 02 вересня 2025 року

Завідувачка кафедри

канд. пед. наук, доцентка Крістіна ПЕТРИК

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	4
2. Бази навчальної практики	7
3. Організація та керівництво навчальною практикою	7
4. Зміст та організація навчальної практики	9
5. Вимоги до звіту про проходження навчальної практики	23
6. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за підсумками проходження практики	24
7. Література	27
8. Додатки	31

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Важливим складником професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва є навчальна практика, обсяг і зміст якої визначаються освітньо-професійною програмою «Середня освіта (музичне мистецтво та англійська мова)» спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) здобувачів першого рівня вищої освіти освітнього ступеня бакалавр.

№	Назва практики	Освітній ступінь	Семестр	Тривалість у тижнях	Курс	Кількість кредитів / годин
1	Навчальна практика	Бакалавр	4	2 тижні	2	3 / 90 год.

Мета – ознайомити здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі специфікою майбутньої професії та особливостями музично-естетичного виховання учнів; надати можливість майбутнім учителям музичного мистецтва провести спостереження за освітнім процесом, здійснити аналіз діяльності вчителів музики.

Завдання практики:

- ознайомлення з організацією освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти;
- поглиблення і закріплення теоретичних знань студентів, здобутих під час вивчення дисциплін психолого-педагогічного циклу;
- розвиток у майбутніх учителів музичного мистецтва педагогічної свідомості та саморефлексії;
- підготовка студентів-практикантів до здійснення музично-естетичного виховання учнів.

Цей вид практики виконує низку функцій: ознайомлювальну, адаптаційну, навчально-виховну, розвивальну та діагностичну.

Основними умовами ефективності навчальної практики є її теоретична обґрунтованість, освітній і виховний характер, комплексний підхід до змісту та організації практики, систематичність та наступність у проведенні.

Очікуваними результатами є компетентності (знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості, що відповідають сьомому рівню Національної рамки кваліфікацій), які здобувач освіти набуває під час проходження навчальної практики і здатний продемонструвати їх після її завершення.

Компетентності	Зміст компетентностей
Загальні	<p>ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК-3. Здатність до навчання, самонавчання й опанування сучасних знань, необхідних для організації ефективної діяльності у професійній сфері; пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК-5. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і цифрових технологій, пошуку та критичного аналізу відкритих інформаційних джерел державною і англійською мовами, відповідального їх використання для вирішення професійних завдань та саморозвитку.</p> <p>ЗК-6. Здатність до особистісного і професійного самовизначення, самоствердження й самореалізації; толерантного ставлення до всіх суб'єктів педагогічної взаємодії.</p> <p>ЗК-7. Здатність до організації партнерсько-лідерських стосунків, створення команди односторонців, ухвалення ефективних рішень у стандартних та невизначених умовах та готовність брати відповідальність за результати спільної діяльності.</p> <p>ЗК-8. Здатність діяти на основі принципів і норм педагогічної етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й здобувачами освіти на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі.</p>
Фахові	<p>ФК 8. Здатність аналізувати, оцінювати й описувати державною та англійською мовами широке коло музичних та мистецьких об'єктів і процесів з урахуванням, національних, регіональних цінностей та традицій у динаміці історичного розвитку.</p> <p>ФК 10. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти</p>

	нові області, використовуючи здобуті психолого-педагогічні, музично-теоретичні, методичні, англомовні знання, вокальні, диригентсько-хорові, інструментальні навички для продовження навчання із значним ступенем автономії.
Результати навчання	
ПРН 3	Демонструвати знання та розуміння традиційних та інноваційних форм, методів, засобів, технологій викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» та «Музичне мистецтво» та застосовувати через використання державної та англійської мови у професійній та науковій діяльності.
ПРН 6	Використовувати сучасні інформаційні та цифрові технології для вирішення професійних завдань і в процесі саморозвитку, організовуючи академічну комунікацію державною та англійською мовами, використовуючи англомовний контент.
ПРН 9	Класифікувати, співвідносити, аналізувати та критично оцінювати вільні джерела інформації державною та англійською мовами для освітньої діяльності та наукових досліджень.
ПРН 10	Здійснювати об'єктивну діагностику, корекцію особистісного розвитку та музичних здібностей учнів, у тому числі з особливими освітніми потребами та музично обдарованих учнів.
ПРН 13	Створювати партнерські та лідерські відносини в командах однодумців, дискутувати, експериментувати, аргументувати, узагальнювати, приймати ефективні рішення в стандартних і невизначених умовах, брати на себе відповідальність за результати спільної діяльності.
ПРН 14	Планувати, організовувати, реалізовувати, узагальнювати самостійну навчальну роботу, вміти отримувати результат у визначений термін з акцентом на професійну доброчесність та запобігання плагіату.

2. БАЗИ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Базами навчальної практики студентів спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціальності 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) є **заклади загальної середньої освіти**.

Перелік баз практики пропонується здобувачам вищої освіти на початку семестру.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА КЕРІВНИЦТВО НАВЧАЛЬНОЮ ПРАКТИКОЮ

Відповідальність за організацію та проведення навчальної практики покладається на декана факультету, завідувача кафедри, за якою закріплено проведення певного виду практики, навчальний відділ.

Декан факультету здійснює планування, організацію, контроль проведення і облік результатів практики, наказом здійснює розподіл здобувачів за базами практики.

Безпосереднє керівництво практикою забезпечує кафедра педагогіки. Завідувач кафедри визначає керівників практик згідно з навчальним навантаженням, контролює розроблення методичних матеріалів практик, узагальнює досвід організації та проведення практик; спільно з керівником практики визначають бази практик.

Керівники практики від кафедр:

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів (настановна, звітна конференція тощо), інструктажів про порядок проходження практики та з техніки безпеки;
- представляє здобувачів керівнику бази практики;
- надає практикантам методичну допомогу у вирішенні завдань, визначених програмою практики;
- контролює виконання здобувачами завдань практики, дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку, забезпечення належних умов праці і правил техніки безпеки;

- організовує дистанційний супровід виконання завдань практики у разі виробничої необхідності (форс-мажорних обставин);

- узагальнює результати проходження практики і укладає звіт.

Керівник практики від кафедри з керівником бази практики несуть відповідальність за організацію, якість і результати практики здобувачів вищої освіти.

Студенти зобов'язані:

- до початку практики ознайомитись із програмою практики та вимогами щодо оформлення всіх необхідних документів;

- своєчасно прибути на базу практики, дотримуватися правил внутрішнього розпорядку бази практики, правил і норм охорони праці, техніки безпеки;

- у повному обсязі виконати програму навчальної практики;

- упродовж 5 днів після завершення навчальної практики подати керівнику практики від кафедри звітну документацію й захистити звіти про проходження практики згідно з розкладом своєчасно скласти звіт та залік з практики.

Здобувачі вищої освіти можуть самостійно, за погодженням з керівником практики від кафедри, обрати для себе базу практики. Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програму практики, надається можливість її повторного проходження.

Якщо здобувач поєднує навчання з трудовою діяльністю за фахом, що підтверджується актуальною довідкою з місця роботи, то керівник практики може зарахувати її і оцінити на основі характеристики, виданої ЗЗСО за підписом відповідальної особи. Щоденник навчальної практики подається за бажанням студента і не є в такому випадку обов'язковим документом з теки звітних матеріалів.

Загальний контроль за проведенням практики в Університеті здійснюється першим проректором.

4. ЗМІСТ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

ЗМ №1. Умови проходження практики. Планування роботи в ЗЗСО

Завдання 1. Відвідати настановчу конференцію, під час якої ознайомитись з базою та терміном проходження навчальної практики, її завданнями та змістом, вимогами до звітної документації.

З'ясувати права та обов'язки студента-практиканта під час проходження навчальної практики.

Ознайомитися з правилами охорони праці, техніки безпеки.

Завдання 2. Дібрати методики щодо складання психолого-педагогічної характеристики на учнівський колектив, вивчення психологічних особливостей учнів.

Планування роботи в ЗЗСО

Завдання 3. Познайомитися з адміністрацією і колективом школи (шляхом бесіди з директором школи, його заступниками, педагогами); з розпорядком роботи школи; з принципами складання шкільного розкладу; з матеріально-технічною базою кабінетів, школи; з роботою дитячих суспільних організацій; з конкретними виховними завданнями школи; з планами роботи методичних об'єднань вчителів-предметників за фахом.

Орієнтовний план для ознайомлення із ЗЗСО.

1. Тип навчального закладу: заклад загальної середньої освіти, гімназія, ліцей.

2. Матеріальна база:

- будинок: типовий, індивідуальний проєкт, пристосоване приміщення;
- пришкільна ділянка: дитячий майданчик, географічний майданчик, спортивно-фізкультурний блок, сад, дослідна ділянка, квітники, загальне озеленення тощо;
- шкільні кабінети;
- ТЗН, лінгафонні, дисплейні класи і кабінети інформатики;

- спортивний комплекс: зала, спортивні снаряди, тренажери, басейн, душ, роздягальні;
- кіно- та актова зала;
- бібліотека і читальна зала;
- майстерні для трудового навчання і творчої діяльності;
- медичні кабінети;
- їдальня;
- оформлення й озеленення школи і класів.

3. Педагогічний колектив: кількісний і віковий склад, стаж, освіта.

4. Типовий статут закладу загальної середньої освіти.

5. Річний план роботи закладу загальної середньої освіти.

6. План методичного об'єднання вчителів художньо-естетичного циклу.

7. Навчальні плани і програми.

8. Основні напрями навчально-виховної роботи ЗЗСО.

9. Традиції ЗЗСО та їх оцінка.

10. Інновації в діяльності колективу.

Результати записати у щоденник (**див. додаток 3**).

Завдання 4. Ознайомитись з планом освітньої роботи певного учнівського колективу на рік з наступним аналізом; з класним журналом закріпленого класу, з особовими справами учнів з метою виявлення їхнього ставлення до навчання, їх захоплень, стану здоров'я; з класом, його активом; з класним керівником, його системою виховної роботи в класі.

Завдання 5. Розробити індивідуальний план роботи на весь термін практики, до структури якого включити дату та зміст завдань (аналіз документації, уроків, проведення психологічного дослідження, виховних заходів та інше) (**див. додаток 2**).

ЗМ №2. Ознайомлення з навчально-методичним забезпеченням

Специфіка освітнього процесу в ЗЗСО

Завдання 6. Ознайомитись та проаналізувати в щоденнику навчальну програму та підручники з предметів художньо-естетичного циклу.

Результати роботи записати в щоденник.

Орієнтовна схема аналізу програми.

1. Назва програми.
2. Прізвище автора програми, ким і коли затверджена.
3. Вид програми (типова, модифікована (адаптована), експериментальна, авторська).
4. Спосіб побудови (лінійний, концентричний).
5. Структура програми (пояснювальна записка, зміст, методичні вказівки).
6. Коротка характеристика кожного структурного компоненту програми.

Орієнтовна схема аналізу підручника

1. **Науковість змісту.**
2. **Структура змісту** (чіткість і послідовність структурування навчального матеріалу в змісті підручника; рівномірність розподілу між розділами в змісті підручника; послідовність етапів роботи всередині розділу (ключові питання, рекомендації тощо)).
3. **Доступність змісту** (відповідність складності та обсягу матеріалу в змісті підручника можливостям його засвоєння учнями певної вікової групи на належному рівні і за встановлений час; особистісна зорієнтованість навчального матеріалу; придатність змісту підручника для організації самоосвіти учнів, розвитку творчого мислення, формування загальнонавчальних та інших груп компетентностей; наочність і конкретність викладу матеріалу у підручнику; дотримання узгодженості із суміжними дисциплінами, наступності раніше вивченого матеріалу у змісті підручника).

4. Навчально-методичний апарат (методична доцільність системи введення наукових понять у підручнику, основних положень і висновків, вибору способу викладу; наявність засобів самоконтролю і самооцінки засвоєння теоретичного й практичного матеріалу; методична цінність ілюстративного матеріалу, достатність і доцільність апарату орієнтування (піктограми, виноски тощо); унаочнення ілюстрацією потрібної інформації).

5. Придатність до самостійного користування (визначення чітких завдань на навчальний рік у змісті підручника; визначення завдань кожного розділу у змісті підручника; визначення у підручнику завдань на кожен урок; наявність завершальних структурних складників (підсумок, узагальнювальна таблиця, інтегруюча ситуація тощо); аргументованість висновків; рекомендації щодо використання додаткових засобів навчання (аудіовізуальних та відео матеріалів, наочних посібників, карт тощо)).

6. Засоби полегшення роботи з навчальною книгою (наявність у підручнику передмови (вступу); чи є у вступі чи передмові пояснення щодо способів користування підручником для учнів і вчителів; наявність додатків, словників, довідкових та інших таблиць).

Завдання 7. Ознайомитися з правилами оформлення шкільної документації.

- календарного планування;
- правила оформлення сторінок журналу;
- ведення учнівських зошитів (контрольні, робочі).

ЗМ №3. Організація навчальної діяльності учнів

Завдання 8. Систематично спостерігати за діяльністю учителя в процесі організації навчання. Записати свої спостереження з кожного уроку в щоденник за схемою:

- Тема уроку.
- Обладнання на уроці.
- Основні методи, які використав учитель.

- Особливості спілкування суб'єктів освітньої діяльності на уроці.
- Підсумок уроку.
- Враження від уроку.

Здійснити детальний психолого-педагогічний аналіз одного уроку за схемою.

I. Цілеспрямованість уроку:

- 1) визначити тему уроку, місце уроку в ситуативно-тематичному циклі, тип уроку;
- 2) назвати цілі уроку: практичну, освітню, розвивальну, виховну, самоосвітню;
- 3) встановити відповідність поставлених цілей місцю уроку в ситуативно-тематичному циклі та типу уроку.

II. Структура і зміст уроку:

- 1) визначити етапи уроку в їх послідовності;
- 2) встановити відповідність методів та прийомів навчання основним цілям уроку;
- 3) оцінити раціональність співвідношення вправ (навчальні, тренувальні та інші);
- 4) назвати допоміжні засоби навчання, що використовувались, оцінити їх доцільність та ефективність;
- 5) визначити розвиваючу, освітню, виховну цінність навчального матеріалу уроку і вправ, їх відповідність віковим інтересам учнів.

III. Активність учнів на уроці:

- 1) визначити основні форми взаємодії вчителя та учнів на уроці, їх місце (на якому етапі, для вирішення яких завдань) та ефективність;
- 2) окреслити прийоми стимулювання розумової активності учнів.

IV. Результативність уроку:

- 1) назвати, чого навчилися учні на уроці;
- 2) визначити відповідність рівня сформованості навчальних навичок та вмінь поставленим цілям;

3) оцінити об'єктивність та мотиваційний потенціал виставлених учителем оцінок.

Завдання 9. Відповідно до календарного планування розробити фрагмент уроку (організаційна частина, перевірка домашнього завдання, вивчення нового матеріалу тощо) з використанням сучасних форм і методів навчання.

Завдання 10. Виготовити наочність до розробленого фрагменту уроку. Обґрунтувати в щоденнику доцільність її використання.

ЗМ №4. Специфіка виховної діяльності вчителя

Завдання 11. Систематично спостерігати за виховною роботою вчителя на уроках та в позаурочний час.

Проаналізувати план виховної роботи класу, за яким закріплений студент-практикант, та визначити, які інновації застосовуються у виховній роботі з учнями. Отримані результати записати в щоденник.

Завдання 12. Відвідати позакласний виховний захід. Проаналізувати його за схемою.

Дата «___» _____ 20____ року.

Прізвище та ініціали студента-практиканта _____

Мета відвідування.

Тема виховного заходу і форма проведення

Тема заходу.

Її актуальність і вмотивованість. Відповідність віковим особливостям, запитам та інтересам класу. Участь школярів у виборі теми.

2. Форма проведення заходу.

Доцільність вибору цієї форми. Її відповідність психофізіологічним особливостям учнів. Врахування можливості активної участі в обраній формі заходу всіх чи більшості учнів.

3. Мета заходу.

Її чіткість, конкретність, спрямованість на підвищення рівня розвитку вихованості учнів.

4. Підготовка заходу

Наявність і продуманість плану чи програми його підготовки. Конкретність доручень учням, доведення до них кінцевої мети заходу, змісту організаторської діяльності в процесі підготовки, їх прав та обов'язків.

5. Активність і самостійність школярів

Створення для підготовки до захисту тимчасового учнівського органу: «Рада справи», комітет, робоча група тощо. Вибір і якість оформлення.

6. Проведення заходу

Гуманність і демократичність взаємовідносин педагогів, активу з усіма учасниками заходу. Точність і організованість початку. Естетичність оформлення. Підготовка учнів до активного сприйняття нової інформації. Змістовність заходу. Достовірність, науковість та емоційна насиченість фактичного матеріалу, зв'язок з життям, опора та життєвий досвід учнів. Доцільність відбору методів і методичних прийомів. Роль педагога у проведенні заходу. Увага, зацікавленість, дисциплінованість учнів. Наявність елементів дискусії, проблемності, відвертої розмови про хід проведення заходу.

Раціональне використання наочності, ТЗН. Спрямованість заходу на розвиток особистості, загальнолюдських рис, на підвищення загальнокультурного рівня розвитку.

7. Загальні висновки:

Досягнення мети, реалізація розвиваючих, виховних, пізнавальних можливостей заходу. Ставлення учнів до заходу, ступінь їх задоволення. Що дає виховний захід для розвитку учнів, формування у них:

- а) громадської позиції, власної гідності, морально-вольових якостей, уявлень, відповідальності за свої дії;
- б) естетичних почуттів та смаків;
- в) трудових навичок та шанобливого ставлення до людей праці;
- г) санітарно-гігієнічних, спортивних навичок тощо.

ЗМ № 5. Діагностування дітей з метою визначення їх естетичних смаків.

Організація перерв із застосуванням різноманітних ігор.

Завдання 13. На основі обраної методики визначення рівня розвитку естетичних смаків учнів провести діагностування учнів. Зміст діагностики оформити на аркушах А 4.

Аналіз проведеної роботи записати в щоденник.

Завдання 14. На основі проведеного діагностування та систематичного спостереження за поведінкою учнів дібрати із методичної літератури або розробити самостійно ігри для організації дозвілля учнів на перервах з урахуванням їх вікових особливостей.

У щоденники зробити записи у вигляді таблиці:

Таблиця № 1.

Зміст ігор для організації дозвілля учнів на перервах

№ п/п	Назва гри	Мета гри	Опис гри	Засоби для проведення гри
1.				

ЗМ № 6. Проведення психолого-педагогічного дослідження

Вивчення психологічних особливостей учнів

Завдання 15. Дослідити прояв в освітньому процесі індивідуальних та типологічних особливостей учнів.

Провести спостереження на перерві та під час уроку за поведінкою трьох учнів: уповільненого, спокійного та рухливого типів.

1. Виявити:

- Як кожен учень поведив себе на перерві?
- Як швидко кожен учень заспокоївся після перерви?
- Як кожен учень реагував на запитання вчителя?
- Як кожен учень відповідав на запитання? Яка у нього сила голосу?
- Як кожен учень реагував на зауваження вчителя, на заохочення, на покарання?

2. Описати поведінку учнів.

3. Дати відповіді на наступні запитання:

- Який, з вашої точки зору, темперамент у кожного з учнів, за якими проводилося спостереження?

- Які типи темпераменту та на основі чого виділяють взагалі?

- Як потрібно вчителю працювати з дітьми, які мають різні типи темпераменту?

4. Написати письмовий звіт про індивідуальні і типологічні особливості учнів. Оформити на аркуші формату А 4.

Завдання 16. Дослідження особливостей учіння, пізнавальної активності та вихованості школяра.

Спостерігайте за обраним у першому завданні учнями, дайте відповіді на поставлені питання, обираючи найбільш адекватні характеристики, серед запропонованих та наведіть приклади.

Цифра 1 - означає, що Ви ніколи не спостерігали цієї характеристики

2 - Ви спостерігаєте цю характеристику час від часу

3 - Ви спостерігаєте цю характеристику досить часто

4 - Ви спостерігаєте цю характеристику майже завжди

Характеристика пізнавальної активності та вихованості учня

Прізвище, ім'я учня _____

Дата _____

Школа № _____ Клас _____

Вік _____

I. Пізнавальні можливості учня

1. Повний запас знань близький до шкільної програми

1 2 3 4

2. Володіє поняттями, термінами, законами, теорією

1 2 3 4

3. Знання розуміє, вміє переформулювати своїми словами

1 2 3 4

4. Знання гнучко переносяться і застосовуються в нових умовах

1 2 3 4

5. Швидко запам'ятовує і відтворює фактичну інформацію

1 2 3 4

6. Легко схоплює причинно-наслідкові зв'язки, намагається зрозуміти «як» і «чому», задає багато стимулюючих думку питань (на відміну від питань, спрямованих на отримання фактів); хоче знати, що лежить в основі явищ і дій людей

1 2 3 4

7. Чутливий, уважний спостерігач, за звичай «бачить більше» або «розуміє більше», ніж інші, із розповіді, із фільму, з того, що відбувається

1 2 3 4

II. Вміння вчитися

1. Розуміє зміст учбових задач і сам ставить учбові задачі

1 2 3 4

2. Володіє учбовими діями вимірювання, порівняння, моделювання учбового матеріалу

1 2 3 4

3. Вміє знаходити декілька способів вирішення задачі і співставляти їх

1 2 3 4

4. Виконує учбові дії швидко в згорнутому вигляді

1 2 3 4

5. Вміє складними прийомами самоконтролю перевірити себе на початку і в середині роботи.

1 2 3 4

6. Адекватно оцінює свої можливості в учбовій роботі

1 2 3 4

7. Вміє оцінити свою учбову роботу частинами, побачити свої окремі плюси і мінуси.

1 2 3 4

8. Виконує учбові і контрольні дії в умі

1 2 3 4

III. Мотиваційні характеристики

1. Повністю «поринає» в певні теми проблеми, наполегливо прагне до завершення розпочатого (важко залучити до іншої теми, завдання).

1 2 3 4

2. Легко починає нудьгувати від звичайних завдань

1 2 3 4

3. Прагне до вдосконалення: відрізняється самокритичністю

1 2 3 4

4. Віддає перевагу працювати самостійно: вимагає лише мінімального спрямування від вчителя

1 2 3 4

5. Має схильність організувати людей, ситуацію

1 2 3 4

IV. Лідерські характеристики

1. Проявляє відповідальність: робить те, що обіцяє, і, за звичай, робить це добре

1 2 3 4

2. Впевнено відчуває себе як з однолітками, так і з дорослими і добре себе почуває, коли просять показати свою роботу класу

1 2 3 4

3. Чітко висловлює свої думки і почуття, добре і, як правило, зрозуміло говорить

1 2 3 4

4. Любить бути з людьми, вміє спілкуватися і намагається не залишатися наодинці

1 2 3 4

5. Має схильність домінувати серед інших; як правило, керує діяльністю, в якій бере участь

1 2 3 4

V. Творчі характеристики

1. Проявляє велику пізнавальну активність до всього, постійно задає запитання

1 2 3 4

2. Висуває велику кількість ідей або рішень проблем і відповідей на питання; пропонує незвичні, оригінальні розумні відповіді

1 2 3 4

3. Висловлює свою думку без коливань; інколи радикальний і запальний в дискусіях; наполегливий

1 2 3 4

4. Люблять ризикувати; має схильність до пригод

1 2 3 4 5.

Схильний до гри з ідеями; фантазує, придумує; зайнятий пристосуванням, покращенням та зміною суспільних інститутів, предметів і систем

1 2 3 4

6. Проявляє тонке почуття гумору і бачить гумор в таких ситуаціях, які не здаються смішними для інших

1 2 3 4

7. Незвично чутливий до внутрішніх імпульсів і більш відкритий до ірраціонального в собі (більш вільне виявлення «дівчачих» інтересів у хлопчиків, чи навпаки велика незалежність у дівчаток); емоційна чутливість

1 2 3 4

8. Чутливий до прекрасного; звертає увагу на естетичні сторони життя

1 2 3 4

9. Не підлягає впливу групи; мириться з безладдям; не цікавиться деталями; не боїться бути відмінним (не схожим) на інших

1 2 3 4

10. Висловлює конструктивну критику ; не схильний приймати авторитети без критичного вивчення

1 2 3 4

VI. Моральні знання

1. Широкий запас моральних знань у ставленні до праці, до суспільства, до іншої людини, до самого себе

1 2 3 4

2. Моральні знання і розуміє, розмірковує про них

1 2 3 4

3. Моральні знання гнучко застосовує, аналізуючи життєві ситуації

1 2 3 4

VII. Моральні переконання

1. Використовує моральні знання як основу своїх особистісних ціннісних орієнтацій, мотивів

1 2 3 4

2. Уміє співставляти і усвідомлювати різні мотиви і приймати рішення

1 2 3 4

3. Відстоює свої позиції і переконання

1 2 3 4

4. Активно включається в ситуації морального вибору, має свої переконання і точку зору, може прийняти відповідальність за своє рішення

1 2 3 4

5. Уміє ставити реальні цілі і досягати їх в ситуаціях перешкод, ускладнень

1 2 3 4

6. Здатний в кризовій ситуації переглянути свою мету, мотиви, побудувати нові цінності

1 2 3 4

7. Переважають позитивні емоції, стійкі прояви характеру

1 2 3 4

VIII. Моральна поведінка

1. Вчинки і поведінка відповідають моральним знанням

1 2 3 4

2. Поведінка відповідає особистим переконанням

Зробить висновок про особливості психічного розвитку і поведінки учнів у порівнянні з їх індивідуально-типологічними особливостями.

Дані порівняльного аналізу оформити на аркуші у форматі А4.

Завдання 17. Дослідити психолого-педагогічні особливості учнівського колективу. Процес вивчення колективу повинен бути не пасивним, констатуючим, а активним. Психолого-педагогічна діагностика здійснюється в процесі навчально-виховної роботи.

Завдання 18. Скласти психолого-педагогічну характеристику на колектив учнів на основі зібраного діагностичного матеріалу, аналізі фактів, які характеризують психолого-педагогічні аспекти групи. В ній мають бути відображені причини, які обумовлюють позитивну або негативну спрямованість формування певних особливостей колективу, рекомендації з удосконалення навчально-виховної роботи з класом (**див. додаток 5**).

5. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Після проходження навчальної практики студенти впродовж 5 днів готують і подають керівникам теку зі звітними матеріалами (**див. додаток 1**).

До початку звітної конференції студенти від кожної бази практики мають підготувати фотоколаж та відеоролик з результатами її проходження. Під час звітної конференції здобувачі презентують власні результати навчальної практики, діляться враженнями.

Тека зі звітними матеріалами включає:

1. Характеристику на студента-практиканта, затверджену підписом директора установи, в якій проходив практику студент та печаткою відповідного закладу (**див. додаток 6**).

2. Щоденник з матеріалами виконаних завдань (**див. додаток 3**).

3. Індивідуальний план роботи, записаний у щоденнику (**див. додаток 2**).

4. Звіт про проходження навчальної практики (**див. додаток 4**).

5. Конспекти залікових заходів:

➤ Конспект виховного заходу (на аркушах А 4).

➤ Фрагмент конспекту уроку з використанням наочності (на аркушах А 4).

6. Результати дослідження психологічних особливостей учнів (на аркушах А 4).

7. Психолого-педагогічну характеристику на учнівський колектив (на аркушах А 4).

8. Наочність, виготовлена здобувачами вищої освіти в ЗЗСО (для звітної конференції).

9. Фото-/ відеоматеріали.

6. ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА ПІДСУМКАМИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Підсумки навчальної практики майбутніх учителів музичного мистецтва підбиваються на засіданні кафедри педагогіки. Під час звітної конференції здобувачі презентують власні результати навчальної практики, діляться враженнями.

Система оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка шкалою ЄКТС
	Для всіх видів підсумкового контролю
90–100	A
78–89	B
65–77	C
58–64	D
50–57	E
35–49	FX
0–34	F

90-100 балів / A – здобувач вищої освіти отримує в тому випадку, якщо повністю виконав програму практики, підготував звіт, який за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам програми практики. Основні положення звіту глибоко обґрунтовані, логічні. Висока старанність у виконанні, бездоганне зовнішнє оформлення. Захист звіту впевнений і аргументований. Виявив глибокі знання з дисциплін психолого-педагогічного циклу, показав достатній рівень організаторських навичок, отримав позитивний відгук від керівника колективу та адміністрації ЗЗСО.

78-89 балів / B – ставиться в тому випадку, коли здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики, підготував звіт, який за структурою, обсягом і змістом відповідає вимогам програми практики. Основні положення звіту достатньо обґрунтовані, незначне порушення послідовності. Достатня старанність у виконанні, правильне оформлення. Захист звіту аргументований,

але з деякими неточностями у другорядному матеріалі, які студент сам виправляє. Здобувач вищої освіти продемонстрував достатній рівень теоретичних знань та практичних навичок з дисциплін психолого-педагогічного циклу, показав організаторські навички, отримав позитивний відгук від керівника колективу та адміністрації ЗЗСО.

65-77 балів / C – ставиться в тому випадку, коли здобувач вищої освіти в основному виконав програму практики, підготував звіт, який має незначні помилки у структурі, обсязі або змісті. Основні положення звіту частково обґрунтовані. Захист звіту не зовсім аргументований, з суттєвими неточностями, які здобувач частково сам виправляє. Здобувач вищої освіти продемонстрував належний рівень теоретичних знань та практичних навичок з дисциплін психолого-педагогічного циклу, частково показав організаторські навички, отримав позитивний відгук від керівника колективу та адміністрації ЗЗСО.

58-64 балів / D – ставиться в тому випадку, коли здобувач вищої освіти частково виконав програму практики, звіт містить суттєві помилки в структурі та змісті. Основні положення звіту недостатньо обґрунтовані з порушенням послідовності. Посередня старанність у виконанні, зовнішнє оформлення задовільне. Захист звіту із значними помилками, які студент виправляє з допомогою викладача. Здобувач вищої освіти показав середній рівень теоретичних знань, до завдань практики відносився безвідповідально, не проявляв творчої ініціативи, самостійності мислення, допускав методичні помилки під час самостійного проведення навчальної та виховної роботи з молодшими школярами.

50-57 балів / E – ставиться в тому випадку, коли здобувач вищої освіти виконав програму практики на 70%, звіт має суттєві відхилення від вимог програми в структурі та змісті. Основні положення звіту не обґрунтовані. Посередня старанність у виконанні, зовнішнє оформлення задовільне. Захист звіту зі значними помилками, які студент не помічає. Здобувач вищої освіти показав нижче середнього рівня теоретичні знання, до завдань практики

відносився безвідповідально, не проявляв творчої ініціативи, самостійності мислення, допускав суттєві методичні помилки.

35-49 балів / FX – оцінка, яку здобувач вищої освіти отримує, коли програму практики без поважних причин ним виконано менше, ніж на 45 %. Основні положення звіту не структуровані та не обґрунтовані. Під час захисту допущено грубі помилки, які студент не може виправити. Володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів. Документацію за навчальну методичну, виховну і дослідницьку роботу подано із запізненням. Посередня старанність у виконанні, зовнішнє оформлення задовільне.

1-34 бали / F – ставиться в тому випадку, коли студентом не виконано програму практики. Необхідну звітну документацію не подано.

Здобувач вищої освіти отримав **35-49 балів / FX** має можливість повторно пройти практику і захистити її.

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри педагогіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аристова Л. Методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» : навч. метод. посібник (для змішаної форми навчання). Миколаїв : «РАЛ-поліграфія», 2022. 213 с.
2. Аристова Л. Методика музичного навчання та виховання: навчально-методичний посібник. Миколаїв : Іліон, 2018. 404 с.
3. Аристова Л. Методика музичного навчання та виховання: навчально-методичний посібник / Ч. 2. Миколаїв : Іліон, 2021. 444 с.
4. Барбашова І. Основи педагогіки : навч. посіб. 3-тє вид., онов. та випр. Мелітополь : Видавничий будинок міської друкарні, 2022. 130 с. URL: <https://dspace.bdpi.org.ua/handle/123456789/487> (дата звернення: 28.08.2025).
5. Білова Н. К. Вступ до спеціальності для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) ОПП «Середня освіта (Музичне мистецтво)»: навчально-методичний посібник, 2023. 170 с.
6. Воевідко Л. Музична педагогіка : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута», 2022. 240 с.
7. Гловацький С. В., Лемешева Н. А. Мистецька освітня галузь: лайфхаки для 6 класу Нової української школи. Черкаси, 2023. 100 с.
8. Задорожна-Княгницька Л. В., Тимофєєва І. Б. Загальні основи педагогіки : навчальний посібник. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с. URL: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2109/1/np_zagalni_osnovy.pdf (дата звернення: 28.08.2025).
9. Задорожна-Княгницька Л. В. Загальні основи педагогіки : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спец. 013 «Початкова освіта» / Л. В. Задорожна-Княгницька, І. Б. Тимофєєва. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с.
10. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 28.08.2025).

11. Маршрутизатор дій педагога Нової української школи: інструкція-порадник / за заг. ред. С. Ю. Гарної, Н. О. Капінус. Краматорськ : Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2021. 40 с.
12. Масол Л. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1–2 класах на засадах компетентнісного підходу : навч.-метод. посіб. Київ : Генеза, 2019. 208 с.
13. Масол Л. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 3–4 класах на засадах компетентнісного підходу : навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2020. 160 с.
14. Мистецька освітня галузь: 5-6 класи (адаптаційний цикл) Нової української школи: методичний посібник для вчителів закладів загальної / уклад. О. П. Сердюк; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОППО, 2022. 48 с.
15. Москалець В. П. Загальна психологія : підручник. Київ : Ліра-К, 2022. 564 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk/sk814182%20.pdf> (дата звернення: 28.08.2025).
16. Музична освіта: філософський, мистецтвознавчий та педагогічний наголоси : монографія / за ред. Н. А. Овчаренко, Я. В. Шрамка. Кривий Ріг : Державний вищий навчальний заклад «Криворізький державний педагогічний університет, 2018. 299 с.
17. Нагачевська З., Салига Н. Педагогіка : навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. 2-ге вид., доповн. та змінене. Івано-Франківськ : Видавництво ПНУ імені Василя Стефаника. 2022. 157 с.
18. Нова українська школа : поради для вчителя / під заг. ред. Бібік Н. М. Київ : Літера ЛТД, 2019. 208 с. <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf> (дата звернення: 28.08.2025).
19. Нова українська школа: поради для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

20. Нова українська школа: путівник для вчителя 5–6 класів : навчально-методичний посібник / за ред. А. Л. Черній ; відп за вип. В. М. Салтишева. Рівне : РОППО, 2022. 168 с.
21. Нова українська школа: формуємо продуктивну комунікацію в контексті демократизації освіти. Ужгород : ЗППО, 2022. 123 с.
22. Нова українська школа: як реалізувати новий зміст базової середньої освіти : навчально-методичний посібник для тренерів-педагогів / за ред. А. Черній ; відпов. за вип. : О. Лютко, М. Люшин. Рівне : РОППО, 2024. 207 с.
23. НУШ у базовій середній освіті: мистецька освітня галузь / Сергій Гловацький, Наталія Лемешева. Черкаси, 2022. 131 с.
24. НУШ:базова середня освіта : путівник онлайн-курсу. 2023, 91 с. URL : <file:///C:/Users/Administrator/Downloads/887.pdf> (дата звернення: 28.08.2025).
25. Педагогіка вищої школи : підручник / В. П. Головенкін ; 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
26. Педагогічна освіта в Україні: теорія і практика : словник / укл. М. П. Вовк, Ю. В. Грищенко, С. О. Соломаха, Н. О. Філіпчук, С. В. Ходаківська; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. 328 с.
27. Положення про практику здобувачів вищої освіти в Бердянському державному педагогічному університеті. Додаток 1 до наказу від 19.02.2024 № 8. URL: <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2024/03/Nakaz-08-vid-19.02.2024-Pro-provedennia-praktyky-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-BDPU.pdf> (дата звернення: 30.08.2025).
28. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти : Постанова КМ України від 06.10.2020 № 87-2018-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.08.2025).

29. Про освіту : Закон України від 06.08.2024 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 28.08.2025).

30. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 24.03.2024 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/463-20#Text> (дата звернення: 28.08.2025).

31. Пропедевтична педагогічна практика студентів спеціальності «Середня освіта (Музичне мистецтво)» : навчально-методичний посібник / укл. І. М. Боднарук. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. К. Федьковича, 2021. 88 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Зразок оформлення титульної сторінки звітної документації

**Бердянський державний педагогічний університет
Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв**

ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

(ПБ студента)

здобувача (ки)_____курсу

**Факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
спеціальності _____**

Місце проходження

практики_____

Термін практики_____

Оцінка_____

Керівник практики_____

м. Запоріжжя, 20____

Схема індивідуального плану студента-практиканта

Затверджую

_____
(підпис керівника)

« ____ » _____ 20__ р.

Індивідуальний план роботи студента-практиканта

_____
(ПІБ)

№	Зміст роботи	Термін виконання	Примітка

Студент-практикант _____ П.І.Б.

(підпис)

*Зразок оформлення титульної сторінки та структури
щоденника студента-практиканта*

**ЩОДЕННИК
З НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ**

студента _____
(ПІБ)

_____ курсу факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Термін практики: з _____ по _____ 20__ р.

Місце практики:

_____

Клас _____

Директор ЗЗСО _____

Заступник директора з навчально-виховної
роботи _____

Вчитель музичного
мистецтва _____

Структура щоденника (розгорнутий лист)

Дата	Зміст роботи	Аналіз	Підпис

ЗВІТ

про проходження навчальної практики

здобувача (ки) _____ групи
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

_____,
(ПІБ)
що проходив(ла) практику у ЗЗСО _____ -
(обл., р-ну, міста)

з «__» _____ по «__» _____ 20__ р.

У звіті повинно бути відображено:

- роль, місце, мета, завдання проведеної практики в системі професійної підготовки вчителя музичного мистецтва;
- виконання плану практики;
- огляд методичного інструментарію, який був застосований на практиці;
- кількість відвіданих уроків;
- реалізація індивідуального та диференційованого підходів до учнів;
- розв'язання виховних завдань, форми виховної роботи з колективом;
- аналіз результатів власної практичної та дослідницької роботи;
- аналіз вмінь та навичок набутих під час навчальної практики;
- характеристика труднощів, які виникали під час практики, чим обумовлені.

У звіті повинно бути коротко і конкретно описана робота, особисто виконана здобувачем вищої освіти.

*Схема написання психолого-педагогічної характеристики
класного колективу*

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЛАСНОГО
КОЛЕКТИВУ**

(клас, ЗЗСО)

1. Загальні відомості про клас.

- Склад учнів за віком, з них скільки хлопчиків і дівчаток.
- Історія класу і його традиції.
- Загальна характеристика успішності, дисципліни, відвідування школи.
- Характеристика неповних, неблагополучних сімей у класі.
- Зв'язки класу з іншими групами і колективами.

Методи: узагальнення незалежних характеристик, бесіда, спостереження, вивчення класної документації.

2. Навчальна і трудова діяльність в класі.

- Ставлення до навчання, до окремих навчальних предметів, учителів.
- Ставлення до суспільно-корисної праці.

Методи: спостереження, бесіда, діагностика ставлення до навчання та навчальних предметів.

3. Спрямованість класу як колективу.

- Мета, зміст і мотиви основних видів колективної діяльності.
Атмосфера в класі.
- Моральне обличчя класу.
- Загально колективні інтереси (гуртки, спорт, ігри, екскурсії, клуби, вечори), їх вплив на успішність і поведінку учнів.
  - Рівень загального розвитку учнів, широта інтересів. Характеристика професійних інтересів, любимі уроки класу.
  - Позитивні і негативні прояви взаємодії і взаємодопомоги в навчальній роботі. Домінуючі мотиви учіння.
  - Інтерес класу до мистецтва, літератури, спорту тощо.

Методи: спостереження, бесіда, диференціально-діагностичний опитувальник «Я надаю перевагу...», вивчення спрямованості особистості В. Смекала, М. Кучера, дослідження мотивів освітньої діяльності А. Реан, В. Якунин

4. **Організаційна структура класу як колективу.**

- Структура колективу.
- Рівень організованості.
- Самоуправління.
- Згуртованість, взаємодопомога, товариські взаємовідносини в колективі.
- Коротка характеристика активу класу. Вимогливість до себе та до інших, авторитетність.
- Взаємовідносини учнів з активом класу.
- Чи є у класі угруповання, які з них більш авторитетні і чому?
- Чи є у класі пасивні учні, їх характеристика? Причини пасивності.

Методи: вивчення ціннісно-орієнтованої єдності, колективного самовизначення, міжособистісних відносин, методика відносин учня з класним колективом, бесіда, спостереження, соціо- та референтометрія.

5. **Інтелектуальна єдність класу.**

- Чи знаходять учні спільну мову при розв'язанні загально класних проблем?
- Як сприймаються критичні зауваження з боку учнів класу та інших учнів?
- Чи спостерігається критичне усвідомлення недоліків і намагання до їх виправлення?
- Загальна інтелектуальна активність класу.

Методи: спостереження, бесіда, вивчення шкільної документації, експертна оцінка вчителя, метод «незакінчених пропозицій».

6. **Емоційна єдність класу.**

- Емоційний тон класу: доброзичливість, симпатії, уважність, чуйність один до одного, сумісні переживання успіхів і невдач всього класу.
- Регулювання своїх емоцій.
- Загальна емоційна атмосфера класу.

Методи: графічна бесіда «Мое коло спілкування», діагностика емоційної ідентифікації та еталонності класного колективу, спостереження, бесіда.

7. **Вольова єдність класу.**

- Чи здатні учні класу до подолання труднощів і перешкод?
- Колектив класу швидко і усвідомлено виконує загально прийняте рішення?
- Чи можуть учні довго, напружено виконувати поставлену задачу і доводити її до кінця?
- Чи спостерігається в класі постійна готовність до подолань труднощів.

Методи: спостереження, діагностика мотиваційно-вольової сфери школяра за Г. Казанцевою, оцінка вольових якостей (А. Висоцький).

8. **Професійна спрямованість**

- Чи наявні в учнів достатньо повні і вірні уявлення про майбутню професію, про вимоги обраної професії до людини?
- Чи спостерігається прагнення до практичної перевірки своїх професійних інтересів, схильностей та здібностей до самостійної підготовки щодо майбутньої професії?

Методи: бесіда, спостереження, карта інтересів, опитувальник Е. Климова, тест Д. Голанда щодо визначення професіонального особистісного типу.

9. **Керівництво класом як колективом.**

- Вплив особистості класного керівника, вчителів на відношення в класі.
- Авторитет дорослих (класний керівник, вчителі) серед учнів класу.
- Здійснення індивідуального підходу до учнів.

Методи: спостереження, бесіда, експертна оцінка, оцінка комунікативних та організаційних здібностей.

10. **Загальні висновки**

- Дати характеристику рівня розвитку класного колективу.
- Виділити позитивне і негативне в організації колективу класу.
- Рекомендації щодо подальшої роботи класного керівника з класом.

ХАРАКТЕРИСТИКА

студента-практиканта _____ курсу, групи
спеціальності _____

факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

(ШБ)

Освітній заклад проходження практики: _____

Термін проходження практики: з ___ по _____ 20__ року.

Слід перерахувати виконані за період практики види роботи, надати їх якісну характеристику.

Зазначити ставлення студента до своїх обов'язків як практиканта, рівень його теоретичної підготовки, наявність психолого-педагогічних здібностей, уміння спілкуватися із школярами, педагогічними працівниками.

Необхідно вказати на помилки і недоліки в роботі, проаналізувати їх можливі причини, дати поради на майбутнє.

Завершується характеристика загальною оцінкою за практику.

Характеристика має бути оформлена на одному аркуші, підписана керівником закладу освіти та завірена печаткою відповідної установи.